

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITICEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica št. 6. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: petit vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Pismo iz Belgrada.

Belgrad, 10. (23. jan.) 1913.

Včeraj popoldne obiskal sem bolnišnico, ki je začasno nameščena v artilerijski vojašnici 7. polka donavske divizije poleg vojnega ministrstva. Ta bolnišnica stoji pod upravo italijanskega »Rdečega križa«, katerega odposlanstvo obstoja iz 9 zdravnikov in 33 mož strežnikov. Sedaj je v bolnici 300 bolnikov (ranjen namreč ni nobeden), italijanski »Rdeči križ« pa ima tudi na razpolago lastnih 400 postelj, poleg tega ima več poljskih šotorov za bolnike, katerih pa sedaj ne potrebuje. Tudi zdravil in veliko množino perila imajo s seboj. Ta oddelek »Rdečega križa« je gorski oddelek in so vsled tega vse priprave tako napravljene, da se lahko nalože na mezge in je s tem transport po nepristopnih krajih zelo olajšan.

Prijazna gospa prednica se je jako zanimala za našo belo Ljubljano in ni mogla prehlajati prisrčnega sprejema, ko je bila z večjo družbo v Ljubljani ob priliki odkritja Presernovega spomenika, zlasti pa se vedno spominja na Postojno in svetovnoznano postojnsko jamo. Dejala je, da so ji stopile solze v oči, ko je čula v Postojni iz krepkih slovenskih grl srbske pesmi: »Rado ide Srb in vojniki« in »Što čutiš Srbije tužni«. Svojih bolnikov ni mogla prehlajati, češ, kako potrpežljivo znašajo vsa trpljenja, ki jim prizadeva današnja balkanska vojna, kako so v kljub vsem nadčloveškim naporom še vedno vedrega duha in najboljšega razpoloženja, v to jim pač mnogim pripomore krepka telesna konstitucija in velika ljubav in pozornost, kakoršno jim izkazuje meščanstvo, posebno belgrajske dame.

Najhujše razsaja med vojaštvom »tufus«, posebno med onimi, ki so pod Drinopoljem, ostali imajo bodisi ozebljene noge, prehlajenja in tudi tuberkuloza, pljučnica itd. so zastopane v bolnišnici.

Predvčerajšnjim je prispelo zopet večje število bolnikov izpod Drinopolja, 22 jih je nameščenih v artilerijski vojašnici, prosil sem gospo, da me povede k njim, da izvem kaj od njih, kako je stanje oblegovalne vojske pod Drinopoljem. Radevolje je ustregla prijazna gospa moji prošnji in vstopila sva v sobo šte. 16. Nasproti vratom je ležal postaren mož, vojak III. poziva; bil je videti zelo slab, bled in upadel. Vprašal sem ga, kako je pod Drinopoljem. Odgovoril mi je komaj slišno s slabim glasom: »Jadno, gospodine, jadno. Neznam ni ja, kako, da sem još živ. Jadno, gospodine, jadno... Velika zima, sneg, kiša... Svi vojniki so boleštni... boleštni, gospodine... o, jadno je, jadno... gospodine... Naše vojske nema više pod Drinopoljem... otiša u bolnice... na grob-

lje... o, jadno, gospodine, jadno Srbinu...»

»Kako govoriš, brate,« prekine ga gospa, »naše vojske ima tamo još 50 hiljada.«

»Istina. Jedna divizija več otišla, jer imala čak sve bolesnike. Nema više pod Jedrenjem zdravih Srbina.«

»Vi neznate, što govorite,« mu odgovori njegov sosed.

Obrnil sem se tedaj na soseda, ki je bil veliko bolje razpoložen. Prehladil se je na prsih v bitki pri Kummanovem in še vedno ne okreva, dasi čuti, da se mu bolezen na bolje vrača.

Slovenska zemlja.

Iz Lesec. K izpopolnitvi vodovodne afere v Lescah spada v glavni potezi tudi znameniti vodovodni štut. § 1. pravil določa: Iz vodovoda je vsakemu dovoljeno dobivati vode in sicer: 1. za navadno domačo rabo, t. j. za pitje, kuhanje, pranje, snajenje in napajanje živine; 2. za obrtne in druge namene. Pri vseh takih in podobnih napravah ki imajo lastna pravila, ima po splošnih predpisih na prvem mestu stati načelstvo uprave, iz koliko udov obstoji, kdo jih ima voliti in za koliko časa; ti udje bi n. pr. imeli naslov »vodovodni odsek«. Toda pravila niti ne omenjajo vodovodnega odseka; vse to je edino županstvo oziroma župani sam. Vžlic temu pa je župan Z... že po vpeljavi vodovoda iz lastne moči izvolil (?) oziroma imenoval dotični odsek, ter se s tem proklamiral kot absolutist. Po pravem preudarku niti obč. odbor ni poklical voliti vodovodni odsek, ker ta naprava ne spada v občinsko rešilo, marveč odjemalci vode sami; občinski odbor oziroma županstvo pa bi moralo tvoriti nadzorovalno kot višjo oblast, kateri bi imel vodovodni odsek svoj sklep, zlasti v slučaju povišanja tarifov, predložiti v odobritev. Vsi nadaljnji paragrafi pravil v enomer citirajo, leško županstvo, ono podeljuje inštalacije, urejuje, oskrbuje, nadzoruje, kaznuje in kasira z eno besedo, ono je vse! Vodomerici in razni predmeti se nabavijo na troške občine. Toda temu ni tako, vse to se mora napraviti a conto uprave vodovodnega odseka. Ni pa odstavka v pravilih, ki bi tudi določal, o dolžnosti položitve računov. Enemu se zaračuna več, drugemu manj, enemu se popušta, drugemu ne. Tukaj je na mestu omeniti znameniti slučaj, ki zasluzi pozor. Nekdaj se je nekdo — šefu vodovoda, v prisotnosti mnogo navzočih v ravno navedenem smislu izrazil, temu nasproti je on samozvestno in mogočno izbruhnil: »Jaz storim kar hočem«, in to se je zgodilo v lokalni oblasti, a nikogar ni bilo, da bi mu ta izraz korigiral. To govori dovolj jasno. Tretji oddelek pravil se bavi o cenah vodarine; prva pipa stane 10, druga 5 in tretja 3 K, nadaljnjih se ne omenja, in so morda brezplačne; za žganjarne na dom 10 K na leto. Kaj to pomenja? Ako morda kmet kuhla en dan, kvečjemu tri dni, a pri davkarji plačal povprečno 5 do domačo rabovoda? Nadalje se določa za celo leto, po kakem cenju pa bi potem moralo biti žganje, da bi se izplačalo? Po pravilih žganjekuha spada med strani baje obstoji neki vodovodni oni, ki nimajo napeljavanih cevi vodovoda v hiše, rabijo pa vodo pri javnih izlivkih morajo plačati 3 K na leto. Dobro! Koliko pa morajo plačati oni, ki je niti pri izlivkih ne rabijo? Nič! Tega se tudi v pravilih nič ne zahteva in ravno tako ni besede o kakih odstotkih na doklade. Kako zamore občinski odbor potem nalagati doklade za vodovod neodjemalcem? Velepomembno je končno tudi da pravila ne vsebujejo nikake klavzule dež. odbora v odobrenju. Je-li vse to slav. dež. odboru kaj znano? Posebno, da se zaupa uprava vodovoda, ki je kapitaliziran z mnogimi tisočaki, ki vživa 65% deželno in državno subvencijo, enemu človeku? Sicer mu ob strani baje obstoji neki »vodovodni odsek za markiranje, kar pa ne predpisuje pravila in se v resnici ne zjaja v praksi. Sveta dolžnost je tedaj slav. dež. odbora, da zadevo primerno uredi ter županu naloži, da nemudoma preskribi primerna pravila odgovarjajoča svojemu namenu ter

interesentov. se zagotovi varstvo vodovodnih ne-

Iz Prečinske občine.

Velecenjeni gospod urednik! Prosim, da bi mi dali nekoliko prostorčka v Vašem listu. Posebno veliko novega ne bom povedal, ali nekaj pa vseeno, če me prav klerikalci težko vidijo. Vreme imamo bolj deževno in gorko, tako da bo sneg kmalu izginil. H koncu tega meseca nam prerokuje stoletni kolektor, da bo dober in solnčen, barometer bo stal zelo visoko. No, ko smo že pri tem, vprašam vas, dragi čitatelji, kakšno bo leto 1913? Gotovo bo kdo odgovoril, da bo povsem nesrečno, zavoljo številke 13, in ker je ženska vladarica, ki ji je ime »Venera«. Kdo naj pričakuje srečo v tem letu! — Kdo je »Venera«? To je najjasnejša in najsvetlejša zvezda premična, ki jo vidimo in občudujemo zjutraj pred solncem kot danico in zvečer za solncem kot večernico. Velika je skoraj kakor naša zemlja in ji je tudi najbližja prijateljica. Okoli solca se zasuje v 224 in pol dneh. — Leto je navadno bolj mokro kakor suho, pa tudi soparno in vroče. — Spomlad je pozna, toda prijetna. Poletje vroče in soparno, ali pa tudi čisto suho. Jesen je navadno lepa in topla pa

nika je izgubljena, dočim so potnike in mostovo z velikim naporom rešili.

Zmaga filma... »In Kino veritas!« je zvenel rečen kuplet, ki se je pel v novo otvorjenem velikanskem berlinskem »Varieteju«, ki je pa moralo kmalu zapreti svoja vrata, da se umakne kinematografičnemu gledališču. Tudi najstarejši berlinski Variete je kapituliral pred kinematografom, ker berlinska publika noče ničesar drugega kot kinematograf. Po nedavni statistiki vzamejo vsa berlinska gledališča (všeti so tu tudi cirkusi in kabareti) 47.430 oseb v berlinskih kinematografih pa je mesta za 49.087 oseb. In celi Berlin s predmestji vred dne v svoja kinematografična gledališča 120.000 oseb. In ker se večerne predstave trikrat ponavljajo in so vse jako dobro obiskane, gleda v Berlinu vsak dan kinematografične slike 360.000 oseb, torej sedemkrat več, nego prihaja ljudi v ostala gledališča. Pa ogromni razvoj kinematografa pa je doslej samo začetek. V glavnih berlinskih ulicah se sedaj podira veliko blokov hiš in na njih mestu bodo vsled neštevilnih milijonov zrastle gigantične palače kinematografov. Ali bodo ostala druga mesta za Berlinom? Težko. Komaj dvajset let je od tega, ko je Tomaž Edison poslal svoj prvi, primitivni »Projekting kinetoscope« v Evropo. Ta čudež je imel film, 20 metrov dolg. Čez pel let nato so bratje Lunier spopolnili ta aparat, tako da kažejo začudenim očem občinstva filmi, tudi štirih kilometrov daljave. Mednarodna trgovina s filmi napravi letno na 120 milijonov metrov filmov, ki se kažejo v 12.000 gledališčih s personalom 120.000 oseb publiko, ki šteje na dve milijardi glav. Čudno je: ta nova svetovna trgovina in svetovna umetnost se ne običuje in tudi ne slavi ne. Nasprotno: kinematograf se smatra za nekulturno napravilo. Ali je to stališče pravo? Temeljno nikakor. Redkokdaj je stalo ljudstvo napram novemu kulturnemu pojavu tako brez razsodke, kakor napram kinematografu. Treba pa je pomisliti, kaj se je z njim doseglo. Redke in zanimive prirodne partije, ki so bile prej pristopne samo posameznikom, so postale znane vsem. Ogromne množice ljudi, ki se prej niti spodtaknili niso ob gledališču, so bile privlačene k javnim produkcijam. Tako je nastal nov kulture in vzgojevalen činitelj prve vrste. Slednjič se je napravila s tem tudi trgovina, od katere živi velikansko število ljudi. Mnenja, ki se proti kinematografu bojijo, se tičejo in se tudi lahko bojijo proti »bombam« repertoarja. Program kinematografičnih predstav vsebuje tri vrste in oddelke. Prva in glavna stvar kinematografov so aktualnosti, kar se samoobsebi razume. Žive slike, reprodukcije slavnostnih sprevedov, poglobov, športnih dogodkov itd. Proti temu seveda ne maramo imeti ničesar, posebno če pogledamo in vpoštujemo moderno tehniko. Ravnotako se ne sme zapostavljati kinematograf, kar se tiče delavnice prirode: reprodukcije živali na morskem dnu ali pa v pragozdu, gibanje bacilov ali rast cvetlic. Vse to nas spominja na starodavne pravljice o prstanu, s katerim se odpirajo vrata prirode. — Torej samo »drama« v kinematografu! To je občutljiva točka nove umetnosti, v kateri more kritika energično nastopiti. In ta točka je edina, ki se je ne more braniti, če goji namreč senzacionalne drame in krvave storije, ki stoje istočasno in v isti vrsti s krvavo senzacionalno in pornografično literaturo. Doslej so se gibalni kinematografi, ki so se morali bojevati za obstanek, na zelo nizkih tleh. Morali so bojevati konkurenčen boj proti raznim gledališčem. Toda v zadnjem času se že slišijo imena zastopnikov moderne dramatične literature, na pr. Gerhardt Hauptmann in drugi, ki so se priključili med dramatične filmove. Vsled tega se bo repertoar kinematografičnega gledališča visoko dvignil, kar se tiče umetnosti. In tako gre kinematograf nasproti plodoviti dobi. Drama v kinematografu bo ostala seveda samo pantomima, toda samo tako dolgo, dokler se ne posreči spopolniti gramofon v toliko, da bo lahko k slikam mehnično reproduciral besede in petje. Boj proti kinematografu pa je tudi brezvspešen. Kakor para in elektrika, kakor vsi tehnični napredki, bo tudi kinematograf čim dalje bolj napredoval in se razširjal. Postal bo sredstvo za višje cilje vzgoje, izobrazbe in kulture.

Ljubljana.

— Nadzornik Maier bo baje prosil za šestmesečni dopust. Ako gre res na dopust, ga prav ponižno prosimo, kakor se to spodobi takemu gospodu, naj popreje položi račun, koliko je dobil od založnikov

za učne slike, katere je spisalo ljubljansko učiteljstvo, da bomo vedeli koliko je imel izgube? pri tej za c. kr. funkcionarja menda zelo primeren in čedni kupčiji. Napredni učitelji bodo namreč zložili potrebni denar, da pokrijejo izgubo (?), da Maierju ne bo zopet treba prositi podpore, s čimer bi bili oškodovani le Sloml škariji, ker deželni odbor deli podpore le somišljenikom Maierjevim. — Gospod nadzornik, kakor hitro položite račun, hočemo Vam tekom treh dni poplačati izgubo z obrestmi vred, ker napredno učiteljstvo ne mara, da bi poleg strašnega truda, ki ga Vam je izdaja učnih knjig prizadejala, imeli še več sto kron izgube. To bi bila prevelika lubezen in požrtvovalnost do učiteljstva. — Nadzornik Maier je lani obhajal desetletnico svojega nadzorništva, letos pa obhajajo desetletnico po ljubljanskem učiteljstvu spisane učne slike. Ker hoče Maier tem povodom položiti natančen račun, bo dobil polleten dopust in baje tudi znatno novčeno podporo, da bo mogel izvršiti to težko nalogo.

— Zakaj bi imel rad c. kr. šolski nadzornik Maier večino v mestnem šolskem svetu? — Ima še dve učni sili, ki nimata še stalnega mesta. Obe sta sicer pod streho, toda ta streha ni posebno trdna, znala bi puščati. Da se to strešico večvrti, treba je seveda delati z »viribus unitis«. Zato mu je treba večine. — Ali ni res? — Pilna 6.

— Na Dunaju pončujejo najboljši pedagogi duševno zaostalo mladino. Pri nas je dobra za vrtnarico. Na Dunaju se uporablja vrtnarice le za telesno varnost tacihi gojenec, — pri nas je pa vrtnarica s svojo visoko pedagoško in didaktičko rutino obdeluje. — Smo pač v ljubi Kranjski deželici. — Pilna 7.

— Katoliška knjigovoznica. Ker Luka tako rad vidi, da katere pokuka v njegovo pisarno, hočemo tudi mi malo pokukati v njegovo poslovanje v Katoliškem tiskovnem društvu. — Kot prodajalec lurske vode, tajnik K. I. D. s 1500 K plače in še plača kot stolni vikar, mu je vse premoza za njegove velike izdatke, kajti on potrebuje mnogo denarja; treba je bilo iskati nov vir dohodkov, in ti se so dobili z razširjenjem kat. knjigovoznice, dasi se je pri tem najmanj trem knjigovozskim pomočnikom uničila eksistenca. Čisto lahko bi bili v Ljubljani še trije knjigovozski mojstri, in dobro bi izhajali, ako bi se kat. knjigovoznica ne razširila. Toda Luka hoče imeti denar, treba je bilo kupiti velike moderne stroje; Luka je hotel razširjenje knjigovoznice, da s tem pridobi zopet nekaj provizije. Ker je škofov ljubljencec, se mu je vse ugodilo, kar je zahteval. V Celovcu sta dve veliki knjigovoznici, prva Sv. Jožefa in druga Mohorjeva, v kateri se letno zveže čez 500.000 knjig, ali obe skupaj se ne morete meriti z ljubljansko kat. knjigovoznico. Zatorej lahko trdimo, da se stroji v K. knjigovoznici niti ne obrestujejo. Tu se vidi, kako kratkovidni so bili gospodje in drugi, da so šli na lim gospoda Luketa in mu dovolili nabavo strojev in drugih stvari; seveda — so pa gospodje mislili na zaslužek, Luka pa na provizijo.

— Matica Slovenska je svoje publikacije za l. 1912. razposlala vsem svojim p. n. članom oziroma po poštah. Kdor se ni plačal članarine za 1912, naj to stori čimprej in pošle članarino (4 K) direktno »Matici Slovenski« v Ljubljano.

— Orfej v podzemlju. Za predpust smo dobili na naš oder Offenbachovo opereto »Orpheus v podzemlju«. To je opereta prav za predpust. Tako se jo tudi vso smatrali. Gledališče je bilo skoro razprodano. Razven par lož je bilo vse polno. Dobre volje je bilo dovolj na oderu med občinstvom. Videlo se je, da je vse že dolgo čakalo nove operete. Dasi predstava sama ni bila na vrhuncu — je dosegla vendar velik uspeh. Saj se pride predpustno nedeljo občinstvo v gledališče le smeja. Kdor je hotel se je nasmeljal — do sita. Jupiter je bil g. Povhe z vsem svojim lastnim humorjem. Tu in tam bi se dal izkavati še kak duhovit dvotip. Pluton g. Kovač je pokazal, da bomo z njim dobili dobro operetno silo. V igri in v petju je pokazal lep napredek. Orfeja je igral g. Bukšek. Za enkrat: dobro. Euridice je bila Richterjeva — izborna v petju — zmerna v igri. G. Bohuslav je bil res dovtipen Janez Styx. Druge vloge so igrali gđena. Fantova, ga. Ferjharjeva, Vera Danilova, Bukšekova in Puhkova. Splošno je predstava ugajala, bodi če predstave bodo gotovo še bolj ozivljene. Ubogi bogovi se pokažejo tu v vsej človeški slabosti — in take stvari imajo predpustom lahko lep uspeh. Svetujemo vsem, da se gredo enkrat nasmeljat tej komediji.

— Aeroplan. Včeraj okrog pol 4. popoldne smo zopet videli aéro-

plan, ki je prijal od Zaloga sem in jo mahnil proti Smarni gori. Aeroplan, katerega so ljudje z zanimanjem opazovali je plul v višini 900—1200 m.

— V soboto zvečer je bila vzeta iz mize v gostilni pri Kankertu denarnica z manjšo vsoto denarja. Če jo je kdo pomotoma vzel ali pa priklopil za svojo last se taistega opominja naj jo gostilničarju takoj nazaj prinese.

Kinematograf »Ideal«. Danes zadnji dan velezanimivega sporeda. »Spokornik sreče«, kakor tudi indijanska drama »Napad« v dveh delih sta splošno ugajali. Jutri Asta Nielsen veseloigra »Mladost in norost«.

Trst.

Shod »Zveze jugoslovanskih železničarjev«. V petek se je vršil v veliki društveni dvorani v ulici Sv. Frančiška št. 2. javen shod narodnih železničarjev. Dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička. Shod je otvoril predsednik Zveze, g. Ivan Škerjanec, in podal besedo državne poslanca g. dr. Rybažu, ki je poročal o »17milijonskem predlogu in socialno demokratičnih zavijanjih«. Govornik je v obširnem govoru natančno pojasnil, kako se je vršilo v parlamentu glasovanje o tem predlogu, ki socialni demokratije toliko kriče o njem in ga uporabljajo v svojo agitacijo za njihovo politično organizacijo. Govornik je glasoval za predlog, socialni demokratije pa so vpili na ves glas, da je glasoval proti. In tako jim je moral to dokazati na podlagi stenografičnega zapisnika. Dokazal je tudi, kako socialno-demokratični poslanci podpirajo vladu, in ji neštetoletno pomagajo iz zadrege, dasiravno kriče v javnosti, na shodih in v časopisih, da nastopajo edino le oni z vso ostrostjo proti vladi. Govornik je tudi pojasnil, zakaj se ni udeležil onega socialno-demokratičnega shoda, ki je bil nanj povabljen. Govorniku so zborovalci neprestano pritjevali; vladala je velika navdušenost. — K besedi se je oglašil nato g. Jaklič in je privoščil socialnim demokratom, kar jim gre. — Predsednik je nato še poročal o Liginem kongresu, na kar je s toplim apelom, da naj se železničarji oklepa Zveze, kakor do danes, zaključil zborovanje. — Priporočamo, da imajo socialni demokratije velik strah pred naraščajočo Zvezo jugoslovanskih železničarjev, in so zaradi tega postavili pred večna vrata v ulici sv. Frančiška št. 2. par sodrugov z nalogo, da pripravljajo nar. železničarje, da naj se ne udeleže shoda. Razvidno je iz tega, da nimajo miru, da jih strašno pče, ker Zveza tako lepo napreduje.

Volilni shod pri zaprtih vratih. Socialni demokratji so že začeli z volilnimi shodi. Takozvana — samo po imenu »Jugoslovanska« socialna demokratična stranka je sklicala za petek zvečer javen volilni shod v »Delavskem domu«. Potom lepakov so naznanjali, da bo shod javen in da bo na njem govoril tudi Etnin Kristan iz Ljubljane. Rekli so, da bo sodrug Etnin Kristan s prepričevalno besedo dokazal, kako je s stvarjo. Zakaj so delali reklamo s Kristanom? Ker so si mislili, da bo prišlo veliko ljudi, ker je bil sodrug Kristan v Ameriki. No, pa vzlic temu ni bilo več udeležencev na shodu, kakor 116 (piši: sto in šestnaest). Ker so se z ozrcem na majhno število bali, da bi jim narodnjaki shoda ne vzeli, so postavili pred dvorano, kjer se je imel shod vršiti, slugo socialno-demokratične stranke, sodruga Vavpotiča in sicer s to nalogo, da vsakega narodnjaka požene k vragu. Meni na primer je zakričal ta poba tako le nasproti: »Proč! Če ne izgineš takoj, bom rabil silo.« To je bil torej javen shod pri zaprtih vratih. Koga pa je priščeval Kristan? Onih 116 sodrugov. Prepričeval jih je zaradi tega, ker se socialni demokratije boje, da bi jo še ti slov. delavci, ki jih imajo, ne pobrisali v narodni tabor.

Vedno bolj navzdol. Iz tega, da socialni demokratije ne upajo uprizarjati shodov javno, pa je tudi razvidno, kako propadajo. Javno uprizarjajo shode vse narodne organizacije, socialni demokratije pa še takrat postavijo stražo pred vrata, kadar pride načelnik jug. soc. stranke iz Ljubljane. Mi pa pravimo, sami ste krivi, da se obrača slovensko delavstvo s studom proč od vas. Le tako naprej.

Ti ljudje farbajo ljudstvo. S temi besedami me je nagovoril neki sodrug, ki je bil na petkovem volilnem shodu. In dasiravno je socialni demokrat, vseeno nič ne verjame onim sodrugom »voditeljem«, ki se nahajajo na vodilnem mestu. Ker njim pač nič ni mogoče verjeti, še manj pa zapupati. Če imajo socialni demokratije takšno mnenje o svojih voditeljih, potem takem pa je to že zelo žalostna slika.

Varujte se pred — klavnico! Nobenemu poštemnemu človeku ne svetujemo, da zahaja na shode v »Delavski

dom«. Tuftam je do danes še šel kdo izmed zavednih Slovencev poslušati, kaj in kako lažejo socialni demokratji. Toda — kakor pripoveduje — bo od znaneprej vse drugače. Kdor ni vpisan v socialno demokratični stranki in se predrzne priti v »Delavski dom« na shod — in če je shod tudi javen — bo tepen. Čudne oblike je začel zavzemati začetek volilnega boja s strani socialnih demokratov.

Petleten otrok je prišel pod voz. V petek popoldne se je dogodila v ulici Cecilia velika nesreča. Ko je vozil v tej ulici poštni voz, se je igralo na cesti kup otrok. Eden, najmlajši izmed vseh, ki se nahaja v petem letu, je prišel tako nesrečno pod zadnje kolo poštnega voza, da je obležal napol mrtev na tleh. Kakor zatrjujejo je baje že izdihnil. To pa ni postiljnova krivda, kajti postiljon otroka ni opazil, kar je čisto naravno, ker je prišel otrok pod zadnje kolo, kakor to potrjuje neki vratar, ki je bil priča temu dogodku. Največ so krivi temu starši, ki puste otroke brez nadzorstva, da se igrajo na cesti, kjer je tako nevarno.

Obesil se je. Predvčerajšnjim so našli v podstrešju hiše, ki se nahaja v ulici Fabio Severo št. 52, 43letnega slikarja Ernsta Fridrich. Visel je z vrvo okoli vratu in iz ust so mu silile pene. Odrezali so takoj vrvi in poklicali zdravnika, toda bilo je že prepozno. Usmrtil se je baje zaradi družinskega prepira. V zadnjem času je bil zelo potr in ni skraj z nobenim govoril.

Izgnali so iz Trsta nekega trgovca Pacci, ker so dognali, da je bil v Milanu, kjer je imel trgovino, nešteto krat kaznovan zaradi defraudacije.

Društva.

Odborova seja Matice Slovenske bo v torek, dne 28. jan. 1913 ob 6. uri zvečer. Dnevni red: 1. Poročilo predsedništva. 2. Potrditev zapisnika. 3. Poročilo tajnikovo. 4. Iz gospodarskega odseka a) blagajnikovo poročilo o l. 1912 in proračun za 1913; b) društvena hiša. 5. Slučajnosti.

Akademsko društvo slov. veterinarjev na Dunaju priredi svoj III. redni občni zbor dne 31. jan. 1913 v restavraciji »Siegel«, III. Neulinggasse 28. z običajnim dnevnim redom: Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. Poročilo odbora. Samostojni predlogi. Slučajnosti. Začetek točno ob pol 8. zvečer; slovanski gostje dobrodošli!

Prosveta.

»Popotnikov« jubilej.

»Popotnik« je imel svoj jubilej in slovenska javnost je šla molče mimo njega. Pravzaprav ni bil to jubilej lista, ampak jubilej njegovega urednika ravnatelja M. Nerata. Bili 30 let urednik pedagoške revije — to je gotovo lep jubilej in prav je, da ga je »Popotnik« obhajal. Pri tem lahko nekoliko pregledamo in ocenimo 30letno delo »Popotnika« in njegovega urednika. »Popotnik« je dovršil svoj 33 letnik. To je lepa in častljiva starost, in »Popotnik« lahko s ponosom kaže na svoja leta. »Popotnik« je »pedagoški in znanstven list«, namenjen je šoli in vzgoji. »Popotnik« je edini list te vrste, pri nas in bi se morali okrog njega združiti vsi, ki stoje v službi vzgoje in šole. Značilno pa je, da vzdržujejo list materijelno in moralno naši učitelji — dočim naši srednješolski profesorji mislijo, da je pedagoška revija za nas nepotrebna. Le redko srečamo ime kakega profesorja — in med naročniki so le — 3. Gimnazije menda sploh niso nanj naročene. In vendar imamo toliko šolskih vprašanj, ki potrebujejo svoje revije.

Ravnatelj Nerat je torej obhajal 30letnico kot urednik »Popotnika«. Mogel bi marsikaj povedati iz teh 30 let. Kdor je bil pri nas kdaj urednik — ima priliko marsikaj opazovati. Pred vsem seveda lenobo in malomarnost onih, ki so poklicani na delo. »Popotnik« je od svojega začetka družil okoli sebe vse, ki so se zanimali za vzgojo in pedagoško. Predstavljal je svetu naše delo in naš boj na šolskem polju. Slavnostna številka, ki je izšla meseca decembra na 50 straneh, prinaša »Prilog«, v kateri je »Seznam važnejših »Popotnikovih« člankov. Ta seznam govori več kakor vsi slavošpevi. Vzemite v roko jubilejno številko in oglejte si ta »Seznam«. Koliko bogastva leži zakopanega v 30 letnikih »Popotnika«. Samo pregledajte in vnela se bo v vas želja, da stopite k »Popotniku« kot sodelavec ali naročnik. »Popotnik« pa naj še naprej tako lepo vrši svojo nalogo. Uredniku Neratu želimo mnogo uspeha. Naj bi »Popotnik« potoval po vsej slovenski zemlji in družil vse, ki jim je mar šole in vzgoje v skupnem delu za napredek prosveto in svobodo!

»Zvonček«.

Ta krasni list za mladino je izšel v novi obliki. S to številko začnjenja »Zvonček« svoj 14. letnik. Koliko se je slovenska deca narodovala tekom teh 14 let ob svojem »Zvončku«. Slovenci moremo biti veseli, da imamo tak lep list za mladino. Ne smejo bi biti družine, kjer bi ne bilo »Zvončka« za otroke. Stane za vse leto samo 5 K. Naročaje ga!

»Spisi Mišjakovega Julčka«.

Četrti zvezek prinaša 7 povestic z 19 slikami. Stane K 1.50, in ima polno mičnih stvari za otroke. Naroča se v »Učiteljski tiskarni«.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

NEJASEN POLOŽAJ V TURCIJI.

Carigrad, 26. januarja. Nemiri v Turčiji se ne morejo smatrati že kot končani. Vzmenirjenost med občinstvom traja še dalje in pripravlja se protirevolucija. Mladoturki mislijo, da imajo vse za seboj in da jih nihče ne more vreči, kar pa ne odgovarja dejstvu. Cel preobrat se lahko smatra le kot delo Enver beja in par soft, ki nikakor ne morejo biti merodajni za javno mišljenje in razpoloženje. Softe so se uprli, ko so zvedeli, da bodo padle mohamedanske svetinje v Drinopolju v bolgarske roke. Kiamil paša je napravil taktično potezo, da je takoj odstopil. Enver beju se ne more ničesar očitati, ker je delal vse iz čistega patriotizma. To je razvidno že iz tega, ker ne išče zase nobenih časti. Takoj ko se bo videlo, da je takoj zanj nevarno, bodo mladoturki izgubili svoj moč in oblast. Vse vesti o ugodnem položaju turške armade, so neresnične. Cete pri Cataldži in Galipolu so v največjem neredu. Armada nima ne hrane, ne blaga, ne denarja in je zelo nejevoljna. Pomankanje denarja se opaza po vsej zemlji. Vsi častniki vedo, da se armada v par dneh ne more reorganizirati in urediti in zato je večina častnikov proti novemu režimu.

POLOŽAJ BOLGARSKE ARMAD.

Sofija, 26. januarja. Iz vojaških krogov se poroča, da je položaj bolgarske armade v Traciji naravnost izvrsten. Armada je založena sedaj z municijo za cela dva meseca. Bolgarske utrdbe pri Cataldži so tako zelo močne, da rihovno poveljstvo kmaj pričakuje turške ofenzive. Stanje turške armade na polotoku Galipoli je tako slabo, da sploh ni misliti na kake vspehe. Bolgarska oblegovalna armada pred Drinopoljem je pomnožena za eno divizijo. Bolgarske postojanke so oddaljene od mesta samo za poldrugi kilometer. V bolgarskih vojaških krogih prevladuje prepričanje, da bi se Drinopolje v službu vojne ne moglo braniti dalje kot osem dni.

ANGLŠKE IN FRANCOŠKE LADJE PRED CARIGRADOM.

Pariz, 26. januarja. Na prošnjo ministrstva za zunanje zadeve je mornariški minister odredil, da morata oditi pred Carigrad še dve francoski križarki. Dosedaj se nahaja v turških vodah pet francoskih vojnih ladij.

London, 26. januarja. »Reuter Bureau« poroča iz Malte, da sta dve v Malti usidrani angleški oklopniči delili povelje, naj bosta vsak čas pripravljeni na odhod pred Carigrad.

RUMUNIJI SE MUDI.

Bukarešti, 26. januarja. Ker bolgarska vlada dosedaj na rumunsko zahteve še ni dala uradnega odgovora, je dobil rumunski poslanik v Bukarešti, Misu, nalog, naj pogajatelj kolikor mogoče hitro pospeši.

NOVI TURŠKI KABINET.

Carigrad, 26. januara. Kakor se govori, bo definitivno imenovan novim vojnim ministrom šef generalnega štaba Izet bej, predsednik državnega sveta Said Halim pa ministrom za zunanje zadeve.

SOCIALISTIČNI KONGRES V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 26. januarja. Danes se je vršil tu kongres ogrskih socialistov, katerega so se udeležili tudi avstrijski in belgijski socialisti. Zborovanje se je vršilo popolnoma mirno. Sprejeta je bila resolucija, v kateri delavstvo protestira proti Lukaczevi volilni reformi.

NADVOJVODA REINER V AGONIJI.

Dunaj, 26. januarja. Nadvojvoda Reiner leži v agoniji.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«. Odgovorni urednik Radivoj Korene.

Kupujte in naročajte „DAN“!

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo vjudno vabimo na novo naročbo, stare p. n. naročnike pa, katerim je potekla konec meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času obnove, da pošiljanje ne preneha in da dobe vse številke

„DAN“

velja v Ljubljani na dom dostavljen:

Vse leto . K 18— Cetrt leta . K 4-50
Pol leta . K 9— En mesec . K 1-50
V upravnistvu prejemam na mesec K 1-20.

S pošiljanjem po pošti v Avstriji velja:
Vse leto . K 20— Cetrt leta . K 5—
Pol leta . K 10— En mesec . K 1-70

Za Nemčijo vse leto K 24. Za Ameriko in druge dežele vse leto 30 K.

Naroča se lahko z vsakim dnem, a hkratu se mora poslati tudi naročnino, drugače se ne oziramo na naročilo.

Pri reklamacijah naj se navede vedno dan zadnjega plačila naročnine.

List se ustavlja 10. dan po potekli naročnini brez ozira in vsakemu, kdor je ne vpošlje o pravem času.

Upravištvu „DNEVA“.

Tržaške Slovence

opozarjamo, da se prodaja v Trstu dnevnik »DAN« v sledečih tobakarnah:

ZELEZNIK, Sv. Ivan.
TROGAR, ulica Giulia.
BONORA, ulica Stadion.
TREVISAN, ulica Fontana.
STANIČ, ulica Molinpicolo.
SEKOVAR, ulica Kaserna.
BAJČ, ulica Gega.
LAVRENCIČ, trg Kaserna.
MOŽE, ulica Miramar.
HREŠČAK, ulica Belvedere.
ARTOŠ, ulica Belvedere.
KICHEL, Rojan.
GERŽINA, Rojan.
VIVODA, Rojan.
BENUSI, Greta.
HRAST, ulica Poste.
BILLAN, ulica Cavana.
RAUNACHER, ulica Campo Marzio.
RAUTINGER, ulica Riva Grumula.
PIPAN, ulica Ponte dela Fabra.
BEVK, trg Goldoni.
SCHERMIN, ulica Barjera.
PELISAN, ulica Barjera.
BEDENJ, ulica Madonina.
BELLO, ulica V. Bernini.
GRAMATICOPULO, trg Barjera.
PAPIC, ulica Sete Fontane.
MURARO, ulica Sete Fontane.
BRUNA, ulica Rivo.
RONČELJ, ulica S. Marco.
SEGULIN, ulica Industria.
ZIDAR, Roccol.
SCHIMPF, državni kolodvor.

Najfinejši ŠPIRIT

iz žita oddaja na debelo od 60 litrov naprej po nizki tovarniški ceni veležanljarna

M. ROSNER Co.

v Ljubljani, poleg pivovarne „UNION“.

FR. P. ZAJEC

Ljubljana, Stari trg št. 9

priporoča kot prvi slovenski izprašani in oblatveno koncesijonirani optik in strokovnjak svoj

optični zavod.

Dalnogled, toplomer, in zrakomere vseh vrst. Očala, ščipalniki natančno po zdravniškem receptu. Cenike pošiljam na zahtevo zastonj in poštne prosto.

Posebna specialiteta likerja

Posebna specialiteta likerja

Tržne cene v Ljubljani.

Tedensko poročilo od 17. jan. do 24. jan.

Cene v kronah		od	do
1 kg govej. mesa I. vrste	1-80	2-—	
1 „ „ II. „	1-60	1-80	
1 „ „ III. „	1-50	1-70	
1 „ telečjega mesa	1-80	2-—	
1 „ prašičj. mesa (svež.)	2-—	2-20	
1 „ „ (prek.)	2-20	2-40	
1 „ koštrunovega mesa	1-40	1-50	
1 „ masla	2-60	2-80	
1 „ masla surovega	2-40	2-80	
1 „ masti prašičje	2-10	2-16	
1 „ slanine (špeha) sveže	1-92	2-—	
1 „ slanine prekajene	2-—	2-20	
1 „ sala	1-92	2-—	
1 „ čajnega masla	3-20	3-80	
1 „ margarina masla	2-20	—	
1 „ jajce	—07	—10	
1 liter mleka	—20	—22	
1 „ posnetega	—08	—10	
1 „ smetane sladke	—20	—	
1 „ kisle	—90	1-20	
1 kg medu	1-40	1-60	
1 „ piščanec	1-20	1-60	
1 „ golob	—40	—50	
1 „ raca	1-80	2-20	
1 „ gos	5-50	6-—	
1 „ puran	—	—	
100 kg pšenice moke št. 0	35-80	—	
100 „ „ št. 1	35-40	—	
100 „ „ št. 2	34-80	—	
100 „ „ št. 3	34-10	—	
100 „ „ št. 4	33-20	—	
100 „ „ št. 5	32-—	—	
100 „ „ št. 6	31-—	—	
100 „ „ št. 7	28-—	—	
100 „ „ št. 8	18-50	—	
100 „ koruzne moke	26-—	—	
100 „ ajd. moke I. vrste	48-—	—	
100 „ „ II. „	46-—	—	
100 „ ržene moke	—28	—40	
1 „ fižola	—36	—40	
1 „ graha	—40	—48	
1 „ leče	—28	—30	
1 „ kaše	—26	—28	
1 „ ričeta	23-—	23-50	
100 kg pšenice	22-—	22-50	
100 „ rži	20-—	21-—	
100 „ ječmena	23-—	24-50	
100 „ ovsa	22-—	23-—	
100 „ ajde	19-—	20-—	
100 „ prosa belega	21-—	21-50	
100 „ „ navadnega	6-—	6-50	
100 „ koruze	26-—	—	
100 „ krompirja	7-50	8-—	
100 „ činkvantina	5-—	6-—	
100 „ sena	5-—	6-—	
100 „ slame	5-—	6-—	
100 „ stelje	8-—	8-50	
100 „ detelje	9-50	12-—	
Cena trdemu lesu za m ³	8-—	9-—	
Cena mehkeemu lesu za m ³	1-06	1-30	
Prašiči na klavnici	—	—	

Pridobivajte nove naročnike.

Kavarna
odprta celo noč.
„LEON“
Gostilna
Florijanska ulica št. 6.

Ustanovljeno leta 1900.
Odlukovana
Pariz 1905. London 1905.

Slavn. občinstvu v mestu in na deželi vjudno priporočam največjo zalogo krasnih

nagrobni vencev in
trakov z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno.
Cene brez konkurence.

V zalogi je vedno do 500 kosov od 2 do 60 K komad, tako, da si vsakdo lahko izbere.

Fr. Iglič :: Ljubljana ::
Mestni trg 11-12.

Ob nedeljah se dobivajo venci v isti hiši v I. nadstr.

Radi inventure

prodajam vso zimsko zalogo kostumov, mantijev, paletojev, jopic, bluz, raglanov, oblek, klobukov in vse drugo blago 50% pod lastno ceno.

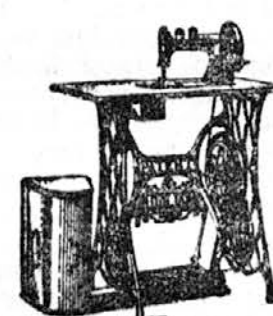
„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler. - Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3

je imela koncem leta 1912 denarnega prometa 660 milijonov kron, 42 milijonov kron vlog in 1 milijon 330 tisoč kron rezervnega zaklada.

Sprejema vloge vsak delavnik. Sprejema tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov. — Vložen denar obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka. — Pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu, da se tudi obrestujejo. — Hranilnica je pupilarno varna. — V njo vlagajo c. kr. sodišča in jerobi denar mladoletnih otrok in varovancev, župnišča cerkven, občine pa občinski denar. — Hranilnica stoji pod javno kontrolo in nadzorstvom c. kr. deželne vlade. — Izključena je torej vsaka izguba vloženega denarja in to tudi za časa vojske, ker ima hranilnica denar razposojen na zemljišča.

Hranilnica posoja na zemljišča in poslopja proti 5 1/4 % obrestim in najmanj 3/4 % amortizacije. Za varčevanje ima vpeljane lične

domače hranilnike.

.. Posoja tudi na menice in vrednostne papirje. ..

Učiteljska tiskarna

: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6 :

se priporoča slavnemu občinstvu za izvršitev vsakovrstnih tiskovin. Vsled najmodernejšje uredbe izvršuje naročila najokusnejše in v najkrajšem času. — V zalogi in razprodaji ima najnovejše izborne mladinske spise, kakor tudi vse šolske, županijske in druge tiskovine.

Litografija.

.... Cene najnižje!

Notni stavek.